

№ 1 дәріс сабағы

Оқиғалар алгебрасы. Ықтималдықтың классикалық анықтамасы. Геометриялық ықтималдық.

Анықтама. Ықтималдықтар теориясында оқиға деп қандай да бір сынақ (тәжірибе) нәтижесінде орындалуы мүмкін қандай да бір фактіні айтамыз.

Сынау нәтижесінде A оқиғасының пайда болуы да, болмауы да мүмкін болса, онда A – кездейсоқ (мүмкін) оқиға деп аталады.

Анықтама.

○ Оқиғалар тең мүмкіндікті оқиғалар деп аталады, егер осы оқиғалардың бірде-біреуінің сынақ нәтижесінде басқаларына қарағанда бұдан басқа ешқандай мүмкіндігі жоқ деп айтуға негіз бар болса.

○ A және B оқиғалары үйлесімді оқиғалар деп аталады, егер олардың біреуінің пайда болуы екіншісінің пайда болуын жоққа шығара алмаса. Кері жағдайда, олар үйлесімсіз оқиғалар деп аталады.

○ Оқиғалар тобы үйлесімді деп аталады, егер осы топтың тым болмағанда екі оқиғасы үйлесімді болса, кері жағдайда, олар үйлесімсіз оқиғалар деп аталады.

○ Үйлесімсіз оқиғалар тобы толық топ құрады деп айтамыз, егер сынақ нәтижесінде міндетті түрде осы оқиғалардың біреуі және тек біреуі ғана пайда болатын болса.

1.2 Оқиғалар алгебрасы

Анықтама. $\overline{A}$ оқиғасы A оқиғасына қарама-қарсы оқиға деп аталады, егер A оқиғасының орындалмауынан $\overline{A}$ -ның орындалатыны және A оқиғасының орындалуынан $\overline{A}$ оқиғасының орындалмайтыны шығатын болса.

1.3 Ықтималдықтың классикалық анықтамасы

A оқиғасының $P(A)$ ықтималдығы деп,

$$P(A) = \frac{m}{n},$$

шамасын айтады, мұндағы m - A оқиғасына қолайлы элементарлық оқиғалар саны, n - тең мүмкіндікті элементарлық оқиғалар кеңістігінің барлық оқиғалар саны.

Ықтималдықтың қасиеттері:

1. Ақиқат оқиғаның ықтималдығы 1-ге тең.
2. Жалған оқиғаның ықтималдығы 0-ге тең.
3. Кез келген A оқиғасы үшін $0 \leq P(A) \leq 1$.

1.4 Геометриялық ықтималдықтар

Қандай да бір сынақ нәтижесінде Ω облысына лақтырылған нүктенің $\omega \subset \Omega$ облысына түсу ықтималдығын қалай табу қажеттігі туындасын дейік.

A нүктесінің $\omega \subset \Omega$ облысына түсу ықтималдығы:

$$P(A) = \frac{m(\omega)}{m(\Omega)},$$

мұндағы $m(\omega)$, $m(\Omega)$ - сәйкес облыстардың өлшемдері, *геометриялық ықтималдық* деп аталады.

Өлшем деп ұзындық, аудан, көлем т.с.с. ұғымдарды түсінуге болады.